Koira, joka ei kohtaa ja väistää eläimiä

Koonti: Anne Konsti

Miten rakentaa koiralle hyvää itsetuntoa ja rohkeutta?

Paimenkoiraohjaajana on erityisen turhauttavaa, kun koira ei suostu kohtaamaan ja painamaan eläimiä. Ohjaaja yrittää liikuttaa eläimiä ollen itsekin oikeassa kohdassa, mutta nuori koira vain seisoo paikallaan tuijottaen tai karaten tehottomalle edestakaisin flänkille. Ohjaaja kannustaa, sitten lisää painetta ja lopulta melkein anelee, mutta mikään ei auta. Eläimet jäävät seisomaan tai hajaantuvat ja tilaisuus menee ohi.

Eläinten liikuttaminen on muutakin kuin vain liikkumista eteenpäin. Se on läsnäoloa, ajoitusta ja määrätietoisuutta. Koira, joka etenee rauhallisen itsevarmasti, ymmärtää roolinsa karjan liikuttamisessa. Jos nuori koira epäröi, keinoja kyllä löytyy korjata tilanne pilaamatta samalla koiran luontaista tuntumaa työhön.

Kohtaamisharjoituksia voidaan tehdä sisällä lampolassa tai navetassa tai ulkotarhassa. Koira saa itseluottamusta havaitessaan pystyvänsä kääntämään eläimen kuin eläimen. Se vahvistaa koiran ja ohjaajan välistä suhdetta. Kuva Minna Klemetti.

MISTÄ ON KYSE?

Vastahakoisuus työstää eläimiä tuskin koskaan johtuu laiskuudesta tai tyhmyydestä. Syyn ymmärtäminen vaikuttaa merkittävästi siihen, miten tilannetta kannattaa lähestyä.

- **Itseluottamuksen puute.** Koira ei ole varma, mitä tapahtuu, jos se menee liian lähelle eläimiä, joten se jää odottelemaan kauemmas. Koiran itsesuojeluvaisto herää.

- **Luonnostaan pehmeämpi luonne.** Jotkut yksilöt ovat luonnostaan varovaisempia ja vaativat enemmän aikaa sekä positiivisia toistoja, ennen kuin uskaltavat toimia päättäväisesti. Tämä ei ole virhe, vaan johtuu koiran erilaisesta kehityksen vaiheesta.

- **Epävarmuus tehtävästä ja ohjeiden puutteellisuusuus.** Koira ei vielä ymmärrä, miksi sen pitäisi lähestyä eläimiä, joten se epäröi. Käsky ei merkitse mitään, jos koira ei ymmärrä, mitä sillä tavoitellaan.

- **Liiallinen korjaaminen tai hämmennys.** Koiraa on ehkä joskus kielletty eläinten lähellä – esimerkiksi liiallisen vauhdin tai väärään suuntaan ajamisen vuoksi. Silloin se voi yhdistää eläinten työstämisen siihen, että joutuu vaikeuksiin. Kyse ei ole tottelemattomuudesta, vaan varovaisuudesta.

Syyn selviäminen auttaa korjaamaan ongelmaa. Lähestymistapa ongelmaan on kuitenkin sama: rauhallista, johdonmukaista ja itsevarmuutta kasvattavaa toimintaa. Ei huutamista, ei käsien heiluttelua eikä missään nimessä äksyilyä ja suuttumista.

KÄYTÄNNÖN VINKKEJÄ

1. Valitse oikeanlaiset eläimet

Yleisin virhe, jonka ihmiset tekevät yrittäessään opettaa koiralle eläinten ajamista kohti, on vääränlaiset eläimet. Älä aloita aroista, nopeista tai herkästi reagoivista eläimistä. Käytä pientä ja rauhallista, koiriin tottunutta kahden tai kolmen lampaan ryhmää pienessä aitauksessa tai pyöröaitauksessa. Valitse eläimiä, jotka pysyvät paikoillaan ja lähtevät liikkeelle hallitusti paineen alla, eikä sellaisia, jotka säntäävät pakoon heti pienimmästäkin liikkeestä. Syy tähän on yksinkertainen: jos koira ottaa askeleen eteenpäin ja lampaat hajaantuvat ja pakenevat, se vahvistaa juuri sen, mitä se pelkäsikin, eli kontrollin katoamisen. Mutta jos koira ottaa askeleen ja lampaat liikkuvat rauhallisesti ja ennakoitavasti, kokemus on aivan toisenlainen. Juuri se hetki kasvattaa luottamusta. Eläimet opettavat koiraa siinä, missä ohjaajakin, ehkä enemmänkin. Muista kehua koiraa pienestäkin onnistumisesta.

Kohti käveleminen on ennen kaikkea mielentilan muutos, ei pelkkä mekaaninen suoritus. Tavoitteena on vahvistaa koiran uskoa siihen, että se kykenee hallitsemaan laumaa. Ohjaaja on tukemassa ja kannustamassa. Jos koira ottaa yhdenkin hyvän ja itsevarman askeleen eteenpäin, se on voitto. Kuva Anni Ahtonen.

2. Hyödynnä omaa sijaintiasi

Asetu koiran taakse tai hieman sen sivulle siten, että kehosi asento kannustaa eteenpäin suuntautuvaan liikkeeseen sen sijaan, että se estäisi sitä. Jos koira epäröi, astu itse hitaasti ja rauhallisesti eteenpäin; anna läsnäolosi täyttää väli ja vetää koiraa mukaasi. Älä huuda, älä aja takaa, äläkä ahdista koiraa. Heti, kun koira ottaa askeleen eteenpäin, poista paine kokonaan. Anna sen kokea rauha, joka syntyy oikean toiminnan seurauksena. Paineen poistuminen on palkinto, ja sen on tapahduttava riittävän nopeasti, jotta koira osaa yhdistää sen tekemäänsä suoritukseen. Ajan myötä koira oppii, että eteenpäin meneminen tuntuu hyvältä, koska paine hellittää ja eläimet liikkuvat – ja silloin toiminnasta alkaa tulla luontevaa.

3. Pidä asiat selkeinä

Kun pyydät koiraa etenemään walk-up/siitä/aja-käskyllä, tarkoita sitä. Pidä myös äänesi ja käsky rauhallisena. Älä sekoita tilannetta antamalla heti perään korjausta, suunta- tai pysäytyskäskyä, ellei se ole todella välttämätöntä. Epävarman koiran täytyy muodostaa selkeä käsitys, mitä kyseinen käsky tarkoittaa. Tämä mielikuva hämärtyy nopeasti, jos etenemiskäskyä seuraa välittömästi jokin muu tehtävä. Kun koira lähtee ajamaan, kannattaa ajaa pitempi matka, jotta tehtävä tulee ymmärrettäväksi. Etenemiskäsky tarkoittaa määrätietoista eteenpäin menemistä, josta seuraa aina jotain hyvää. Tehtävä pidetään yksinkertaisena, kunnes koira hallitsee tämän vaiheen täydellisesti.

4. Kokeile työskentelyä naudoilla, jos se on turvallista

Jotkut koirat, jotka epäröivät lampaiden kanssa, saattavat työskennellä huomattavasti rohkeammin nautojen parissa. Työskentelytuntuma on hieman erilainen, ja se voi herättää työintoa koirissa, jotka ovat arkoja lampaiden kanssa. Näin on mahdollisesti siksi, että naudat reagoivat hitaammin, liikkuvat raskaammin eivätkä yhtä todennäköisesti hajaannu hallitsemattomasti. Jos käytettävissäsi on rauhallisia, koirattuja nautoja, kannattaa kokeilla. Varmista kuitenkin, että olosuhteet ovat todella turvalliset ja hallittavissa. Villit vieroitetut vasikat suuressa aitauksessa eivät opeta koiralle mitään hyödyllistä.

5. Älä jauha samaa asiaa liikaa, älä nalkuta

Kohti käveleminen on ennen kaikkea mielentilan muutos, ei pelkkä mekaaninen suoritus. Tavoitteena on vahvistaa koiran uskoa siihen, että se kykenee hallitsemaan laumaa. Tämä usko ei synny toistamalla samaa harjoitusta väkisin kaksikymmentä kertaa peräkkäin. Jos koira ottaa yhdenkin hyvän ja itsevarman askeleen eteenpäin, se on voitto. Päätä harjoitus siihen. Anna pienen onnistumisen vakiintua sen sijaan, että vaatisit heti lisää ja muuttaisit onnistuneen hetken pakkopullaksi. Koirat, joita painostetaan jatkuvasti vaikeiksi kokemissaan asioissa, menevät usein entistä enemmän lukkoon sen sijaan, että ne kehittyisivät. Vastusta siis kiusausta vaatia lisää, kun olet jo saavuttanut jotakin, minkä pohjalta jatkaa.

Uskoa koiraan ja uskoa itseen

Eläimiä väistelevä nuori koira ei ole epäonnistunut tai menetetty tapaus. Se tarvitsee vain uskoa – itseensä ja sinuun. Ollaan koiran tukena, edetään pienin askelin, palkitaan yrityksestä eikä yritetä pakottaa tai hoputtaa. Ei myöskään verrata sitä naapurin koiraan, joka syöksyy vauhdilla paikalle 200 metrin päästä. Sillä on oma tarinansa ja oma polkunsa, eikä vertailu auta kumpaakaan teistä.

Kun koirasi alkaa uskoa pystyvänsä liikuttamaan eläimiä ja sille on riittävän monta kertaa todistettu, että se pystyy, sen koko olemus vahvistuu. Tämä tapahtuu vähitellen, mutta tulos jää pysyväksi. Rauhallinen, hallittu ja itsevarma läsnäolo – juuri se tekee hyvästä koirasta erinomaisen.

Lähde: Australian Working Stock Dog Magazine

LUKIJAKOMMENTTEJA JA -KOKEMUKSIA:

”Mikä mieletön fiilis, nyt on pakko jakaa tämä! Neljä vuotta jarhunnut tuon nuoren koiran kanssa ja tuntunut, ettei mitään ole opittu! Viimeksi talvella treenattu naudoilla, kesä tehty lampailla ja epätoivon partaalla miettinyt, jättäisinkö koko koiran pelkäksi sohvanlämmittäjäksi. Piti kuusi lehmää siirtää biotoopilta toiselle eikä mammoja kiinnostellut ei sitten yhtään siirtyä mihinkään, kun syötävää vielä olisi ollut. Niinpä otin piruuttani koiran hommaan mukaan, kun en yhtä paksua mammaa saanut edes ylös. Ja mitä ihmettä? Poika kävi nätisti näppäämässä yhtä tyyppiä nenälle, niin koko porukka nousi ja marssi kuin pienet porsaat jonossa portille, koiran pää kesti ajaa ja meillä isäntäkin, jolla luotto koiraan on vielä vähäisempi kuin minulla, katsoi ihan monttu auki. Siis niin mahtavaa! Kannattaa treenata, epätoivoisista hetkistä huolimatta!”

*****

”Nuori urokseni on ollut mielestäni aivan liian pehmyt naudoille. Se on kääntänyt päänsä pois lehmien edessä ja takaa päinkin ollut hyvin varovainen nautalaumalla. Tyhmyyksissäni olen ollut siihen tyytymätön varsinkin, kun vanha koirani on mielestäni likimain täydellinen työkaveri. Ehkä aika kullannut muistot kahdeksan vuoden taakse, mutta en muista vanhemman koskaan kyyristelleen tai pakittaneen eläinten edessä. Tänä kesänä kuitenkin päätin, että uusi koira on hankittu nimenomaan nautatöihin ja, koska koiria ei voi pitää määräänsä enempää, pakko tästä on mennä eteenpäin. Suurin muutos oli, että lopetin kaukaa huutelun ja tiuskimisen ja menin lähemmäs koiran viereen sen avuksi. Ihmeellistä, mutta se on auttanut. Nyt en jää enää itse sormet suorana seisomaan ja epäreilusti kiljumaan, vaan teemme asiat yhdessä. Mikä valtava muutos koirassa, jos minussakin.”

*****

”En edes tajunnut hyvin eläimiä kohtaavan ja suoraan ajavan vanhemman koiran arvoa ennen kuin taloon tuli pentu, jolle luontaista oli vain juosta ympäri eläimiä. Edes lauman takana koira ei rauhoittunut kuljettamaan eläimiä suoraan vaan vatkasi edestakaisin kuin heikkopäinen. Kotitilan töissä ajaminen on aivan välttämätöntä, joten lähdin etsimään apuja koulutuksista ja kursseilta. Sain useita hyviä ja toimivia neuvoja, joista on ollut valtavasti apua myöhemmin muiden koirien kanssa.

Listasin neuvot suunnilleen aikajärjestykseen, asiassa edettiin askel kerrallaan ja samalla toki treenattiin koiran kanssa myös muita asioita (mm. hakukaari, stoppi, paimennettiin sekä nautoja että lampaita, isompaa laumaa ja pienempää ryhmää)

1. Nuoren koiran on osattava kuljettaa eläimiä suoraan ihmisen perässä ensin, oli tälle koiralle helpoin tapa saada se ymmärtämään asia. Koiran heilumista hillittiin kropalla ja hiukan äänellä, ensin sai heilua lauman takana klo 9–3 välisellä alueella, tätä pienennettiin pikkuhiljaa niin, että koira kulki lauman takan suoraan tasapainossa klo 12 kohdalla, oli huomattavasti helpompaa opettaa tämä pienellä eläinryhmällä mitä isolla.

Tästä tasapainokuljetuksesta siirryttiin melko nopeasti opettamaan poispäin ajoa seuraavilla neuvoilla:

2. Koira laitettiin liinaan ja siinä kontrolloitiin koiran liikettä suhteessa eläimiin. Eläimiä liikutettiin aluksi aidanvierustaa pitkin, oli koiralle ja liinaan kompastelevalle ohjaajalle helpointa. Samalla vahvistetiin stoppia, se tuli ikään kuin siinä sivussa.

3. Kohtaamisharjoituksia sisällä lampolassa ja navetassa tai ulkotarhassa niin hiehoilla kuin lampailla. Koira sai itseluottamusta havaitessaan, että pystyy kääntämään eläimen kuin eläimen. Ohjaaja avusti taustalla huomaamattomasti, tämä tuntui vahvistavan myös ohjaajan ja koiran suhdetta. Olimme työpari emmekä kiistakumppanit.

4. Koiran annettiin ajaa ja ajaa eläimiä pitkiä pätkiä pellolla, satoja metrejä yhteensä, rauhallisella tahdilla ja edestakaisin, peltoa poikittain tai suoraan. Pysähtymiskäskyä ei käytetty, koiran vauhtia hillittiin ”steady” tai ”odota” -käskyllä. Treenin ajatuksena oli vahvistaa koiran ajoa ja auttaa sitä säätelemään itse tempoa. Tämä viimeisin neuvo olisi voinut olla treenattavissa jo paljon aiemmin ja seuraavien koirien kanssa niin on tehtykin.”

Jotkut koirat, jotka epäröivät lampaiden kanssa, saattavat työskennellä huomattavasti rohkeammin nautojen parissa. Työskentelytuntuma on hieman erilainen, ja se voi herättää työintoa koirissa, jotka ovat arkoja lampaiden kanssa. Kuva Anne Konsti.

